

MADEA-MARE
TA UNIRII

cke Berlin
Kérjen árjegyzéket

om

ola,
gyoró

k Cluj

Telefon 471

GYÁRI ÁRAK!

VICTORIEI 24.

rugyár

ket és butor-
oncsorozás
árajánlatot

adea-Mare

Strada Nicolae Iorga

vásárlási forrás!
székben fehéraru, Fren-
senzeugok, férfiszövetek
külföldi gyári lerakato
re, Strada Nicolae Iorga
(volt Zöldfa-utca)

helyiségünkbe

d 13

továbbra is a
ék.

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ES NYOMDA

Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adjunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában	
Egész évre	— 620
Félévre	— 320
Negyedévre	— 170
Egy hónapra	— 60
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is 3 lej	
Bukarestben	— 3-50
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	— 25 ek
Egy szám	— 1-50 ek

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 197. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Chesvan 14 — 1923 október 24 Szerda

A végnélküli ellenállás

Nincs talán félesztendeje annak, hogy az angol sajtó egyik vezető organuma felhívást intézett a kormányhoz, hogy vessen véget a Közelkeleten és különösen Palesztinában folytatott tétova politikának, mert ha nem avatkozik idejekorán erős kézzel az arab-kérdésbe, könnyen lehet, hogy a megkésett beavatkozás már haszontalan lesz. A kormány nem halgatózott a figyelmeztetésre, tovább folytatta a tétovázás politikáját a nagy angol újság, amely igen közel áll Lloyd Georgehoz, most ismét a kormány felé fordul intó szavával. A Közelkeletnek évek óta nyugtalan pontja a Balfour-deklarációval súlyosított Palesztina. Ebben az országban csakugyan igaznak bizonyultak Cormick amerikai szenátor szavai, aki a népeket gyermekekhez hasonlította. Egy ujjat mutatnak és nekik már az egész kéz kell. Az a félmilliónyi, a kultura legkezdetlegesebb fokán élő arab, aki ma Palesztinában lakik, a háboru előtt a legirtózatosabb török elnyomás alatt élt. A török uralom gondoskodott róla, hogy az arab törzsek félvad állapotokban megtartassanak, hogy még érzékük se legyen a szolgaságból való kiszabadulásra. A háboru után az angolok vették át a tényleges uralmat Palesztinában, azzal a népszövetségi megbízatással, hogy ott elősegítsék a zsidó nemzeti otthon megalakulását. Ez a népszövetségi határozat nem is annyira a zsidók számára volt politikai kedvezmény, de hatványozott mértékben az arabok számára, akik az angol kormányzat bevonulásával szabad és teljesjogu emberré váltak.

Az angol kormányzó olyan tapintattal, sőt mondhatni túlzott elővigyázatossággal fogott neki a Balfour-deklaráció megvalósításához, hogy az gyakran ellenkezett a deklaráció igazi szellemével. Mindez azért történt, nehogy az arabok megbántva érezzék magukat a zsidó nemzeti otthon megteremtésének terve miatt, nehogy egyetlen polgárnak is kárára legyen az új rendszer. Am a szolgaságból csak imént felszabadult nép nem elégedett meg visszanyert szabadságával, nem elégedett meg azzal, hogy a török elnyomás és korrupció helyett rend és kultura költözött az országba, nem volt inyére, hogy a téspeő gazdasági élet helyén egy lük-tető építómunka kezdődött meg, egyszerre akartak mindent elérni, a kizárólagos uralmat, nemcsak a maguk előnyére, de kifejezetten mások kárára. A népnek ezt a gyermeki pszichéjét kívülről jövő intrikák és biztatások is kifejlesztették, úgy hogy a palesztinai arab ellenállás a keleti politikának ugyszólván állandó napirendi kérdése lett. Az arabok, akiknek Palesztina szomszédságában mérhetetlen nagyságu területeik vannak, amelyeknek kizárólagos hatalommal uralkodhatnak, nem akarnak lemondani arról a kicsiny földdarabról sem, amely a történelem és igazság ítélete szerint nem őket illeti. Palesztinában is kizárólagos hatalomra törekcsenek. Az angol kormány ezt a mohó étvágyat eddig az engedékenység és alkudozás politikájával akarta kielégíteni. Ujabb és újabb közjogi formákat keresett, hogy bebizonyítsa az araboknak pártatlanságát és jóindulatát. Alkotmányt adott az országnak, amelyben az arabság joga és tulsulya biztosítva van. Az arabok nem fogadták el. Demokratikus választásokat írt ki, amelynek eredménye alapján összeültetett volna egy túlnyomó arab többségű parlament. Az arabok bojkottálták a választásokat. A kormány egy törvényhozó tanácsot szervezett, amelybe négyötödében arab tagokat hívott meg. Az arabok nem fogadták el a meghívást. És most végül felajánlotta nekik a kormányzó az arab Agency létesítését. Csak természetes, hogy ezt is elutasították maguktól. Nem, ők nem akarnak félmegoldást, régi és új mestereik az im-

perializmusban kitanították és ma is biztatják őket, csak kitanítani, Anglia majd beadja a derekát.

Londonban, a Colonial Office táján, kezdik már belátni azt, amit az utolsóelőtti cionista világtkongresszuson oly határozottan követeltek, hogy a tétovázásnak és engedékenységnak ez a politikája nem vezethet eredményre. Ma már a csufos kudarcoknak és visszautasításoknak egész sorozata van e politika mögött és remélhető, hogy levonják majd belőle az egyetlen helyes és lehetséges konzekvenciákat, azt amit a nagy angol lap követel, hogy Anglia lásson végre neki becsületesen és fentartás nélkül a mandátum-szerződés végrehajtására. Itt nemcsak az adott szó szentségéről van szó, amely arra kötelezi Angliát, hogy segítsen

felépíteni a zsidó nemzeti otthont, de Anglia hatalmi pozíciójának egyik jelentős bástyájáról. Ahhoz azonban, hogy Anglia erre a határozott politikára rátérjen, szükséges előbb, hogy a zsidóság szintén teljesítse a kétoldalu szerződésben vállalt kötelességét. Anglia csak segíthet Palesztina felépítésében, de nem építheti azt fel. Ez a munka a zsidóságra vár, ezt a feladatot a zsidóság vállalta és senki más nem fogja azt elvégezni, csak a zsidóság. Ha Anglia érezni fogja maga mögött a mindenre elszánt és semmitől meg nem hátráló zsidó építőakaratot, amely Palesztinában meg akarja teremteni nemzeti otthonát, akkor bizonyára rá fog lépni az erőskezü politika útjára, amely rövidesen tettekbe váltja a Balfour-deklarációt.

A birodalmi kormány csapatokat küldött a bajor határra

Szászországba bevonultak a porosz csapatok. Véres összeütközés a kormány-csapatok és a szász lakosság között

Berlin, okt. 23. A bajor helyzet változatlan. Müncheni jól informált körök szerint a bajor kormány politikai uton akarja a kibékülést létrehozni. Egyelőre azonban ennek semmi jelét nem adta. A berlini kormány minden eshetőségre készen csapatokat összpontosított a bajor határon és beszüntette Bajorország számára az élelmiszer- és szénszállítást.

(Berlin, okt. 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma reggel újabb éhségzavargások voltak a német fővárosban. A rendőrségnek csak nehezen sikerült az éhségtől elgyötört embereket megfékezni.

Szerdán fog összeülni a birodalmi gyűlés, hogy a bajor konfliktussal foglalkozzék. Knilling hozzájárult ugyan az ügy letárgyalásához, de nem ismerte el a birodalmi gyűlés illetékeségét. A birodalmi kormány

nem akarja a vizsályt még jobban elmérgecsíteni.

Stresemann kancellár azt hiszi, hogy a birodalom többi orszárai is az ő álláspontján vannak.

Münchenben ma Lossow tábornok jelenlétében a bajor állam iránti hűségére feleltették a hetedik bajor hadosztályt, amelynek tagjaihoz Lossow beszédet intézett. A tábornok egyébként

megtiltotta annak a felhívásnak közlését, amelyet Seeckt tábornok, a német haderők főparancsnoka intézett a német néphez.

Anglia egyedül fogja kormányozni Palesztinát

Az arab ellenállás hatása Londonban

(London, október 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentették néhány nappal ezelőtt, hogy Herbert Samuel Palesztina kormányzója a brit kormány nevében újabb politikai engedményt szándékozik tenni az araboknak, amennyiben felajánlotta nekik, hogy a Jewish Agencyvel egyenlő hatáskörrel hajlandó egy arab Agencyt is felállítani, amely paritásos részvételt biztosítana számukra az ország kormányzásában. A főkormányzó hivatalos formában is közölte érvét a palesztinai arabok vezetőjével, akik

néhány napi gondolkodás után az ajánlatot kereken elutasították.

Az arab politikusok merev és kihívó magatartása kínos feltűnést keltett Londonban. A „Times” vezetőhelyen foglalkozik a kérdéssel és többek között ezeket írja:

Anglia palesztinai politikája a Balfour-deklaráción nyugszik, amely megállapítja egyrészt, hogy minden erőnkkel azon leszünk, hogy a zsidó nép nemzeti otthonát teremthessen magának Palesztinában, másrészt viszont ügyelni fogunk arra, hogy semmi olyan ne történjék, ami károsan befolyásolná a nemzsidó lakosság politikai és vallási jogait.

Arról beszélni sem lehet, hogy Anglia megváltoztassa ezeket az elveket.

Ezek az elvek a mandátumban testesültek meg,

miként azt a népszövetség jóváhagyta és nekünk nemzetközi kötelecségünk teljesíteni azt. E politika szellemében teremtették meg a Jewish Agencyt (a zsidó ügynökséget), amelynek bizonyos privilégiumai vannak. A Jewish Agency elismert közjogi testület, melynek célja, hogy a palesztinai kormány mellett a zsidóságot érintő ügyekben kezdeményező és tanácsadói szerepet töltsön be és mint ilyennek bizonyos

privilégiumai vannak részt venni az ország felépítésében.

Ezeket a privilégiumokat a mandátum-szerződés biztosítja a Jewish Agencynek, amely jelenleg azonos a cionista szervezettel. Egyidejűleg azonban tisztázott az is, hogy a Jewish Agencynek nincsen joga közvetlenül beleszólni az ország kormányzásába. Az arabok e biztosított ellenére is a legnagyobb bizalmatlansággal fogadták a zsidó nemzeti otthon megteremtésének tervét és azt állítják, nem teljesen jogtalanul, hogy a Jewish Agency által biztosított jogok következtében a zsidóknak befolyásosabb szerepük van az országban, mint az araboknak. Az arabok nem is annyira a jelenlét elengedhetlenek, mint amennyire a jövőjük nyugtalanítja őket. Attól félnek, hogy

az angol imperiumot idővel a zsidók uralma fogja felváltani.

Semmi körülmények között sem szeghetjük meg a zsidóknak adott ígéretünket és a népszövetséggel szemben vállalt kötelezettségünket, ezért lehetetlen az is, hogy visszavonjuk a Jewish Agencynek biztosított privilégiumokat. Minthogy a mérleg egyik csészéjét nem nyomhatjuk le, az egyetlen kiút számunkra a másikat is felemelni, vagyis az egyenlőtlenségeket eltüntetni. A kormány minden erejével azon volt, hogy az arab panaszokat elintézzze, jóllehet meggyőződése szerint legnagyobb részük alaptalan és érzelmeken nyugvó volt. A béke helyreállítására most újabb kísérletet tett a kormány és felajánlotta az arab Agency létesítését ugyanolyan privilégiumokkal, mint a Jewish Agency. Palesztina legégetőbb kérdése ma a bevándorlás. A kormány terve szerint az arab Agencynek joga lett volna a bevándorlás szabályozásának kérdésében tanácsadóként szerepelni a kormány mellett. Az angol kormány azt remélte, hogy az arabok örömmel elfogadják ezt a tervet, mint politikának pártatlanságának bizonyítékát. A terv formai megvalósulásához szükséges lett volna ugyan a népszövetség és a cionista szervezet hozzájárulása, de kihatás volt rá, hogy egyik oldalról sem érkezik ellenvetés. Am jerszalemi intrika és előítélet minden meghegysített. Az arabok mereven visszautasították a tervet. Az arabok azzal indokolják magatartásukat, hogy

az arab Agency tervének elfogadása a Jewish Agency elismerését is jelentené, amibe ők soha nem fognak belenyugodni.

A cikk további folyamán kijelenti a "Times", hogy az arabok terveit egészen átlátszóan. Az arabok ellene vannak az angol igazgatásnak és a jövőben is ellene lesznek. Emlékeztet arra a számos kísérletre, amelyet az utóbbi években tettek, hogy az arabokat bevonják a kormányzásba és reményének ad kifejezést, hogy az utolsó pillanatban még megmondják magukat. A nagyfotosszerű cikk ezzel végződik:

Ha ez nem történik meg, csak egy út marad a kormány számára. A Palesztina-mandátum, amely már teljes hatállyal érvényben van,

jogot ad a kormánynak, hogy egyedül igazgassa az országot,

ha a lakosság nem akar résztvenni benne. Ezzel a joggal élni kell, az országot kormányozni kell minden aggodalmaskodás nélkül és anélkül, hogy a lakosság bármely része iránt igazságtalanok lennének. Ha a lakosság valamely része nem akar segíteni ebben a munkában, úgy saját magunknak kell azt elvégezni.

Tízmillió dollár-kölcsönt kap Bukarest

1950-ig hosszabbítják meg a Banca Nationala szerződését. Nemzetközi konzorcium kap koncessziót a román vasutakra

(Bukarest, október 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Illetékes helyről kapott értesülés szerint a Banca Nationala privilégiumának meghosszabbításáról szóló törvényjavaslat még nincs készen. Eddig csupán arra nézve történt megállapodás, hogy a bank engedélyét 1950-ig hosszabbítják meg és a bank működését a csatolt területekre is kiterjesztik. A bank alapszabályait változatlanul meghagyják, mert azok kitűnően beváltak.

A "Financial News" című londoni pénzügyi szaklap a román vasutak koncessziójáról a következőket közli:

Az utóbbi két-három év folyamán állandóan az a hír járta, hogy a román kormány és egy nemzetközi konzorcium között tárgyalások vannak folyamatban a román vasutak koncessziója ügyében, Bukarestből visszaérkezett tudósítónk közli, hogy e tárgyalások már

jelentékenyen előrehaladtak és rövidesen kedvező eredménnyel fognak végződni.

A "Financial News" ehhez még hozzát teszi, hogy közelebbről részleteket is fog közölni erről az ügyről.

A "Dimineata" jelenti, hogy a főváros tanácsa egy amerikai konzorciumtól ajánlatot kapott, amely szerint a fővárosnak 10 millió dollárt, vagyis több mint kétmilliárd lej kölcsönt nyújtanak. A kölcsön 20 évre szólna, kibocsátása majdnem al pari történnék, kamatja egyenlő lenne a Banca Nationala kamatlábalal, az évi annuitás pedig öt százalékot tenne ki. Garanciául a főváros jövedelmei és vagyona szolgálnak.

A lap szerint a főváros tanácsa elvben hozzájárul ehhez a kölcsönhöz és csak a kormány hozzájárulása szükséges az ügy lebonyolításához.

Mainzban is proklamálták a rajnai köztársaságot

Wiesbadent, Kreefeldet, Dürent és München-Gladbachot megszállták a szeptembertől. Harok Aachenben és Mainzban

(Páris, október 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nacionalista francia sajtó nagy elégtellel fogadta a rajnai köztársaság proklamálásáról szóló hírt. A lapok elhárítanak a folyamatban levő eseményekért minden felelősséget Franciaországról és követelik, hogy a francia kormány teljes semlegességet tanúsítson ebben az ügyben.

Londoni jelentés szerint az ottani hivatalos körökben a rajnai hírek

nyugtalanosságot keltenek.

Berlin, október 23. A lapok jelentik, hogy Aachenben a helyzet változatlan. A szeptembertől

más városokban is ki akarták kiáltani a rajnai köztársaságot,

azonban látható eredmény nélkül. Penlichben a hatóságok megakadályozták a mozgalmat, Koblenzben tárgyalások folytak a polgármester és a szeptembertől között. A polgármester kijelentésére, hogy csak a berlini kormányt ismeri el és csak annak engedelmességet, a gyengeségüket érző szeptembertől visszavonultak. Trierben is kísérletet tettek a szeptembertől a középületek elfoglalására, kísérletük azonban meghegysült. Kreefeldben és Geldbachban is kísérleteztek, a rendőrség azonban visszaverte őket.

Mainzba sikerült reggel öt órakor bevonni a köztársaságot.

A lakosság rálött a csapatokra, minek következtében két ember megsebesült. A vidéken a szeptembertől

ratisták fölfegyverzett csapatai vonulnak néhány város, köztük Düsseldorf felé.

Az aacheni rendőrség közölte a belga megszálló hatóságokkal, hogy szeptembertől által teremtett állapotot nem ismeri el törvényesnek, hanem megkísérli a szeptembertől a megszállt területek kizsoritani. A megszálló hatóságok erősen folytatják a szeptembertől támogatását. A belgák számos vezető polgárt kiutasítottak, a lakosságot lefegyverezték és a német rendőrségnek megtiltották a karabély használatát. A francia fődelegátus hadseregparancsot adott ki, mely szerint a szeptembertől nem szabad löni. Tudatja a parancsot, hogy a francia csendőrség készenlétben áll annak megállapítására, hogy melyik fél lött először. Hír szerint

a szeptembertől Bonnban is puccsot terveznek.

A szeptembertől mozgalom vezetői tudatták, hogy olyan semleges rajnai államot akarnak megteremteni, amelyen a háború előtt Belgium és Luxemburg voltak. A rajnai állam elismeri a szeptembertől és megfizeti a jóvátevéből reá eső részt. Az új állam fővárosának Koblenz akarják.

A rajnai köztársaságot tegnap este

Wiesbadenben is proklamálták.

Az államcsíny verontás nélkül ment végbe. A részletek hiányoznak. Ugyancsak kiáltották a köztársaságot Kreefeldben, Dürenben, München-Gladbachban és több kisebb helységben. A mozgalom meghegysült Mainzban és Trierben. E városok pol-

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Méir Aárón Goldschmid.

— Igen, maga talán csudálkozni fog ha elmondom, hogy ebben az országban való vándorlásaim közben éppen ezeket az állapotokat nagyon is megfigyeltem és megtaláltam a dolgok összefüggését. Hát tudja meg: a jezsuiták azok. És hogy céljukat elérjék, hogy a zsidó gyerekeket meg tudják keríteni, erre minden bűnös dolgot, sőt kimondom én nyíltan, minden fajtalanságot is megengedhetőnek találnak. Romlott nőket tartanak szolgálatunkban, akik bemennek a zsidó boltokba és a vásárolt holmikot zsidó fiukkal küldetik haza. Ha aztán egyszer egy ilyen szegény zsidó fiút hálójukba kerítették, mindenek előtt ráveszik, hogy vesse le magáról az arbá kanfót-ot, a tisztaságnak és istennel való szövetségének jelét. A szülők persze észreveszik ezt és első haragjukban rendszerint megverik a gyereket, mire a gyerek újabb és még talán erősebb kikapástól való féltében, — ha tudnillik még súlyosabb dolgok is kitudódnának róla, — rendszerint megszökik a szülői házból, mégpedig ahhoz a bukott nőhöz, aki aztán a jezsuitáknak adja át a gyereket.

— Ha nekem ilyen fiam volna, én agyon verném — beszélt tovább Leib Löbel. Hát csak vigyázzanak. Mert ezek a tiszteltreméltó lelkiatyák nem riadnak vissza semmi eszköztől, ha arról van szó, hogy céljukat elérjék. A maga fia szép piros arcú gyerek, — és ilyen gyerekek vannak leginkább a veszélynek kitéve. Részint azért, mert a rossz nők maguk is ezeket választják legszívesebben, részint azért, mert a jezsuitáknak

a miséknél szép gyermekekre van szükségük.

— Uram irgalmazz, még gondolni is irtózom az ilyenre! — kiáltott Leizer és kezével elfödte szemét. Fiam, Simon fiam, — mondotta aztán és oda fordult a gyermekhez — gyere csak ide, hadd örülhesek, mutasd meg, hogy te még hordod az arbá kanfót-ot.

Simon aki szemben ült vele fölemelkedett, szétgombolta kabátját és úgy tett mintha apjához akarna közeledni. Közben az ajtóhoz ért, hirtelen fölnyitotta és kisurrant a szobából.

Leizer egy pillanatig kövé meredten ült a helyén. Aztán öröngve ugrott föl és fia után rohant.

Lélekzetvisszafojtva ült az asztalnál, amíg körülbelül egy negyed óra mulva fölhangzottak Leizer tompa lépései. Sápadtan és lihegve lépett be a szobába, odament az asztalhoz és leült a rendes helyére.

— Nem eszik már senki többet? — kérdezte nyugodtan.

Senki se válaszolt.

— Hát akkor szedjen le! — parancsolta a cselédlánynak, — rabotáj vir vollen bencsen...

— Mit csináltál a gyerekeddel? — kiáltott Mirjam kétségbeesetten.

— Az én gyerekekkel? — ordított Leizer, — nekem nincs gyermekem. Az a fattyu, aki az előbb itt velem szemben ült, legyen átkozott, vesszen ki a neve a föld színéről, csak úgy, amint hogy én is kiirtottam a szivemből.

— A fiam, a fiam! — jajgatott Mirjam, megölted a Simon fiamat.

— Ne féljen, — mondotta Leib Löbel Mirjamnak, a férje nem is érte utól Simont.

Vagy tán azt hiszi, hogy egy apa meg tudja így átkozni a gyermekét, ha már előbb megölte?

Simon szökése nagy feltűnést keltett a községben. Eddig mindig csak szegény emberek gyermekei tűntek el és ha visszajöttek és bűnbánatot tartottak a zsidó templomban, a dolgot hamarosan el is felejtették. De Leizer a leggazdagabb ember volt az egész zsidónegyedben, hát csak érthető, hogy mindenki az ő szerencsétlenségéről beszélt, sőt olyasmit is mondogattak, hogy Leizer nagy ajándékot ígér annak, bárki legyen is az, aki a fiát visszahozza.

Néhány nappal később egy fiatal zsidó jelentkezett Leizernél, — Manassének hívták, — aki magára vállalta, hogy visszahozza Simont, ha Leizer megadja neki az ígért jutalmat.

— Jól van, rendben van, — mondotta Leizer, — de mivel tudod biztosítani hogy csakugyan vissza hozod?

— A dolog föltétlenül sikerülni fog, — válaszolt Manassé, — csak egy kissé elővigyázatosnak kell lenni. A maga fiát annak a kikeresztelkedett zsidónak, a Kaffkának házába vitték és a cselédlány minden nap elkíséri őt a jezsuitákhoz. Oda jár iskolába kereszténységet tanulni. De hát egy kikeresztelkedett zsidónál, magától értendő, minden visszajáról történik. A cseléd parancsol a gazdának. Nemrég is két lepedőt adott el nekem, amikben még benne volt a Kaffkáék monogramja. Nos hát megfenyegettem, hogy följelentem, ha a holnapi napon el nem hozza nekem a gyereket egy bizonyos helyre. — Így már lehet, — mondotta Leizer, aki örült, hogy fiát egyelőre még csak tanítják, tehát még nem keresztelheték meg.

gármesterei a nokaitól kért jelentették, a politikai ügöknak a vég gármesterek elrendelté

Aachen A rendőrség ratistáktól a letkezett, me sebesültek. nem érkezett

A kritikus Ujbat

(Kolozs sitőjától.) Hi

botrányról. Bércziné Du színház főtít dezett. Bércz ujságíró, a azért, mert nyilatkozott botrány nagy közönségben nyilatkozása ságíró iránti mert Bércziné már régóta k nyomán kelt hogy még az Bércziné egy gátóságát ez tette és a azonnal elbo

Ezzel a még nem zár a nyílt utcán lanul sétáló karján eltörö meglepett ujs támadás ellen és amikor Bé zuhant, nyug zönség méltá színészbotrány ban esik latb kára és ennek is. Az ujságir az esetet és a

Az Erd írószervezet me tagját, Indig Bérczi Mihály tus érte. Egy jének ilyen elő

Rögtön át is és türelmetlen visszatér az a

Másnap megbeszélte h ten szaladt a ember ösmer lyány lefogta ott termett, c kézen fogta s másik kezét gyorsan csak b

Itt aztán körül őket, a szitkozódva k szen Leizer h

Közben jában föl és a kozással némá

fiát apósához k El akarta kerü bűnbánatot k lomban. Most Manassé közb szinte irtózott

— Így le Führtbe, rabb egyáltalán nem még ellátom a

— Hát kérdezte Mirja

— Tíz a nak! — Es nekem? És m

De Mirj

gármesterei a megszálló francia csapatok parancsnokaitól kérték instrukciókat, mire a franciák kijelentették, hogy nem akarnak beleavatkozni a belpolitikai ügyekbe és szabadkezet adnak a hatóságoknak a védekezésre. Erre a mainzi és trieri polgármesterek

elrendelték a szeparatista agitátorok le- tartóztatását.

Aachenből véres összeesküvések híre érkezik. A rendőrség ugyanis meg akarta tisztítani a szeparatistáktól a középületeket, mire revolverharc keletkezett, melyben többen meghaltak és sokan megsebesültek. A harc eredményéről lapzártáig még nem érkezett jelentés.

A kritikus, a színész és férje, a titkár Ujabb botrány egy kritika miatt

(Kolozsvár, október 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hir adott az Uj Kelet arról a kínos botrányról, melyet néhány nappal ezelőtt, Bércziné Dunai Rózsi, a kolozsvári magyar színház főtítkárának felesége, a színházban rendezett. Bércziné tetteg inzulálta Indig Ottó ujságíró, az „Ellenzék“ színházi kritikáját, azért, mert egyik kritikájában kedvezőtlenül nyilatkozott Bércziné színészi készségéről. A botrány nagy meglepetést keltett a színház közönségében és az egész nézőtér spontán megnyilatkozással adott kifejezést az inzulált ujságíró iránti rokonszenvének, annál is inkább, mert Bércziné színpadi fellépéseit a közönség már régóta kellemetlenül vette. Az inzulált nyomán kelt felháborodás olyan nagy volt, hogy még az azesti előadás közben kifütyülték Bércziné egyik énekszámát. A színház igazgatóságát ez a hallatlan botrány kínosan érintette és a magáról megfélekedzett dalosnót azonnal elbocsátotta alkalmazásából.

Ezzel azonban a színházi botránykrónika még nem zárult le. Ma délben Bérczi Mihály a nyílt utcán bottal támadta meg a gyanútlanul sétáló Indig Ottót és amikor botja Indig karján eltört, szitkozódva vetette magát a meglepett ujságíróra. Indig a hallatlan orvtámadás ellenére is végig korrektül viselkedett és amikor Bérczi egyensúlyát veszítve a földre zuhant, nyugodtan tovább ment. A sétáló közönség méltatlanul vette tudomásul az újabb színészbotrányt, ami most már annál súlyosabban esik latba, minthogy Bérczi a színház titkára és ennek következtében kifelé képviselője is. Az ujságírószervezet azonnal tudomásul vette az esetet és a következő nyilatkozatot adta ki:

Az Erdélyi és Bánsági Kisebbségi Ujságírószervezet megdöbbenéssel értesült, hogy érdemes tagját, Indig Ottót, hivatásának teljesítése miatt Bérczi Mihály színházi titkár részéről újabb inzulált érte. Egy művészeti vállalat vezető tisztviselőjének ilyen eldurvult lélekre valló viselkedése ki-

hívja a legsúlyosabb elítélést. A Szervezet ezennel kijelenti, hogy Bérczi Mihály színházi és színészi működésétől megvon minden támogatást s ezt a bojkottot a Szervezet központi és vidéki helyein mindaddig érvényben tartja, míg Bérczi Mihály olyan ünnepélyes elégtételt nem ad, mely az ujságíróársadalom megsértett közérzetét minden tekintetben megnyugtatja. Együttal az Ujságírószervezet változatlan nagybecsülésének ad kifejezést Indig Ottó iránt. Mindezekről a Magyar Színház vezetőségét a Szervezet külön is értesíti. Kolozsvár, 1923. október 23.

Dr. Paál Árpád elnök

Letartóztatták egy kolozsvári szállítócég főnökét

Milliók csalással vádolják Arthur Loevyt. Egy kalandos líkőrexport epilógusa

(Kolozsvár, október 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap délelőtt feltűnést keltő letartóztatás történt Kolozsváron. Az ügyészség rendelkezése két detektív jelent meg a Berthelot tábornok-utca 2. szám alatt nemrég megnyitott Arthur Loevy & Comp. szállítócégnél és felszólította annak főnökét, hogy kövesse őket az ügyészségre. Az irodahelyiségben éppen gyűlés volt, amelyen a vállalatnak részvénytársasággá való átalakításáról tárgyaltak. Loevy azzal távozott, hogy nemis kára visszatér, de már tizenegy óra is elmúlt és az alakuló közgyűlést nem lehetett megtartani, mert a cégfőnök még mindig távol volt. Ekkor a jelenlevők egyike felment az igazságügyi palotába, ahol kijelentették, Loevy kihallgatása félórán belül véget ér. De ez nem következett be és a déltáji érdeklődő öccsének tudomására hozták, hogy az osztrák állampolgárságu Loevy fogva marad, mert csalás címén feljelentés érkezett ellene.

Loevy letartóztatásáról, mely Kolozsvár gazdasági köreiben érthető feltűnést keltett, a rendőrségnél a következő felvilágosítást adták:

— A feljelentés szerint egy közismert kolozsvári ügyvéd a Szilágyi Elenora-cégtől egy vagon líkört vásárolt exportra. A líkőr értékesítésére társult a Loevy-céggel, mely szerződésileg kötelezte magát arra, hogy június 15-ig eladja Londonban az árut. Az üzlet azonban nem sikerült. A felmerült költségek fejében a szállítócég, bár a feljelentő szerint jelen esetben társtulajdonos volt, utánvételezte a visszaküldött szállítmányt és ilyenformán a terhet teljesen az ügyvédre hárítja. Ezzel szemben a Loevy-cég azt vitatja, hogy nem üzlettársként vett részt a líkőrexportban, hanem csak spedítorként s így joga volt az általa előlegezett költségek biztosítására a visszajött árut megterhelni.

Az érdekelt ügyvédtől nem sikerült információt szerezni a bonyolult ügyben, mely gazdasági szakértők szerint csak polgári

végre is megigértte, hogy egyáltalán nem akarja látni. Ugy állapodtak meg, hogy Löbel fogja a a gyereket átvinni és egy félreeső szobába vezeti.

Mikor Simon megérkezett és Leizer meghalotta az után kiabáló zsidókat, azt hitte, hogy a tömeg örömeinek ad kifejezést fia hazaérkezte fölött. Minthogy azonban a láрма csak nem akart elülni, kilépett az ajtó elé és odaszólt a zajongóknak:

— Mit kívántok barátaim?

— Meg kell büntetni, — zajongott a tömeg, — pofozza meg azt a kölyköt, előttünk verje el a fiát!

Most azonban föllázadt Leizerban a gazdag ember büszkesége és közéjük kiáltott:

— Hogy megpofozom-e a fiamat, vagy sem, ahhoz néktek semmi közötök!

De ezekre a szavakra, a láрма még csak nagyobb lett.

— Maga az oka mindennek, — üvöltötte az egyik. Elkényeztette a fiát! Maga büne, hogy így elfajzott és a keresztényekhez szökött! És most még csak meg sem akarja büntetni! Szegény emberek gyerekeinek nyilvános bűnbánatot kell tartani a templomban, mindenki hozzájuk léphet és arcul verheti, és örömmel kell nekik fogadni minden ütést! Persze ő Fürthbe küldi a fiát! Talán ott fog bűnbánatot tartani? Itt követte el a bűnét, a mi községünkbe, itt is kell neki a bűnbánaton keresztül esnie!

A tömeg hangos ordítással adott tetszésének kifejezést és néhányan még hozzátették:

— Ha nem bünteti meg előttünk a fiát, hát majd mi látjuk el a baját!

(Folytatása következik.)

A magunk részéről teljes egészében magunkévá tesszük az ujságírószervezet nyilatkozatát. Indig Ottó kétszeres inzulálásában nem vagyunk hajlandók magánügyet látni, hanem a komoly ujságírói hivatás és a kritika szabadságának durva megbántását látjuk benne. Meg vagyunk győződve róla, hogy Janovics igazgató, aki olyan energikus kézzel torolta meg Bércziék első botrányát, a színház jófelfogott érdekeiben ugyanolyan erős kézzel fog eljárni a második botrányokozóval szemben is és egyszermindenkorra elejét fogja venni a hasonló esetek lehetőségének.

pertárgyát képezheti, minthogy a feljelentésben említett csalás esete nem látszik fenforogni. A letartóztatott Arthur Loevy öccse, akit rendőri megfigyelés alá helyeztek, szintén megtagadta a felvilágosítást azzal, hogy a vizsgálat befejezéséig nem nyilatkozhat. De a céghez közelálló köröktől sikerült az alábbi részleteket megkapnunk:

— Ez a vagon líkőr már többször szerepelt a kolozsvári lapokban. Annakidején híre járt, hogy a szállítmányt az angol hatóságok elkobozták és a tengerbe süllyesztették. De ez nem felel meg a tényeknek, mert az a napokban érkezett vissza Romániába s most is a konstancai kikötőben van. Az üzlet februárban jött létre az ügyvéd és a Szilágyi Elenora-cég között, amely több vagon sajátgyarmányu sartrózt és benediktint exportált Angliába. Az egyik vagon az említett ügyvéd a Loevy-cégnek adta át elszállításra azzal a kötelezettséggel, hogy el is kell helyeznie az árut Angliában. Az erre vonatkozó szerződés első pontja azonban világosan kimondja, hogy a líkőr az ügyvéd kizárólagos tulajdona s így a cég nem üzlettárs volt ebben a tranzakcióban, hanem csak szállító, melynek munkáját meg kell fizetni. A szállítmány elindulásakor az ügyvéd, arra való hivatkozással, hogy momentán nem rendelkezik a kellő összeggel, megbizta a Loevy-céget, hogy előlegezze az összes költségeket, melyek fejében bizonyos részt fog kapni a vállalkozás tiszta jövedelméből.

— A líkőrszállítmány kíséretével Hirsch Jenő ügynököt bízták meg, aki sokáig hitegette az érdekelteket, hogy az árut eladta, de mert a pénz nem akart megjönni, Loevy is Londonba utazott, ahol megállapította, hogy Hirsch nem csinált semmit. Ekkor saját maga igyekezett a líkört eladni, ami sikerült is s erről táviratilag értesítette az ügyvédet. De közben a líkört az angol hatóságok elkobozták, mert a sartrózt és benediktint Angliában csakis az eredeti francia gyáráktól szabad árusítani s így a Szilágyi Eleonora-cég készítményeit védjegybitorlás és hamisítás címén elkobozták. Később az árut feloldották azzal a feltétellel, hogy angol piacon nem szabad azt értékesíteni. Az üzletből tehát nem lett semmi, de az áru ottmaradt az I. H. Shode-bankház raktárában. Hiába küldte fel az ügyvéd egyik budapesti kollégáját Londonba, a líkört nem lehetett értékesíteni.

— Közben közeledett június 15, az az időpont, ameddig az üzlet lebonyolításának meg kellett volna történnie. Június 12-én a Loevy-cég felszólította az ügyvédet, hogy a szállítási díjakban, vámokban és fekbérekben mintegy 330 font sterlingre felnövekedett költségeket térítse meg. Az ügyvéd haladékot kért és ezalatt a költségek is felszaporodtak. Végre abban állapodtak meg, hogy a líkört visszahozzák. Az ügyvéd felhatalmazására a Banca Generala átirta a londoni Shode-banknak, hogy az árut reexportra adják át a Loevy-cégnek, mely köteles a líkört a Banca Generala galaci fiókjának továbbítani. A szállítócég, hogy a maga kiadásait, körülbelül egymillió hatszázezer lejt biztosítsa, utánvételezte az ügyvéd címére elindított szállítmányt, amit a kikötő csak akkor ad ki, ha a 330 fontot kifizeti.

— Az ügyvéd erről távirati értesítést is kapott, de az összeg kifizetését megtagadta azzal az érveléssel, hogy a Loevy-cég kötelezte magát a líkőr értékesítésére s ha ez nem sikerült, viselje a felmerült költségeket. Az egyezkedő tárgyalások nem vezettek eredményre s az ügyvéd nem kapta meg az árut, mire előbb a szigurancán, majd az ügyészségen

Rögtön át is adott Manassénak vagy tíz aranyat és türelmetlenül várta a másnapot, amikor fia visszatér az apai házba és ősei hitéhez.

Másnap Manassé pontosan megjelent a megbeszélési helyen. Mikor Simon meglátta, ijedten szaladt a cselédhez és úgy kiáltotta: ez az ember ösmer engem, — bántani akar! De a lány lefogta a gyereket. Manassé egy ugrással ott termett, oda dobta a lányának a terítőket, kézen fogta Simont és hogy ne ordithasson, másik kezét a szájára tapasztotta és amilyen gyorsan csak bírta, elrohant vele a zsidónegyedbe.

Itt aztán hamarosan nagy csődület vette körül őket, az emberek utcahosszat ordítva és szitkozódva követték Simont és kísérelt egészen Leizer házáig.

Közben Leizer nyugtalanul járkált szobájában föl és alá. Mirjám és Löbel aggódó várakozással némán ültek. Leizer elhatározta, hogy fiát apósához küldi rabbi Feivelhez Fürth városába. El akarta kerülni azt a szegényt, hogy nyilvános bűnbánatot kellessen tartania a prágai templomban. Most hát győtrődve, reménykedve várta Manassé közbelépésének eredményét és mégis szinte irított tőle, hogy elfajzott fiát viszontlássza.

— Így lesz, — mondotta Leizer, — elküldöm Fürthbe, rabbi Feivel majd kordában tartja. Én egyáltalán nem akarom többet látni. De előbb még ellátom a baját, hogy legyen mire emlékeznie!

— Hát meg akarod ölni a gyereket? — kérdezte Mirjám. — Hisz ugy föl vagy izgatva.

— Tíz aranyat adtam ki miatta Manassénak! — És nem okozott elég gondot és fájdalmat nekem? És még pénzbe is került!

De Mirjám és Löbel együttes kérelmeire

4
tett feljelentést Arthur Loevy ellen család címen.

A feljelentés alapján ma reggel Stefan Cepescu főügyész és Leonida Persescu vizsgálóbíró megjelentek az Arthur Loevy & Co. irodájában és az ügyre vonatkozó összes iratokat lefoglalták. A cég főnökének szabadlábra helyezése érdekében dr. Bratu ügyvéd Bukarestbe utazott.

Hogyan halt meg Rasputin?

Rasputin gyilkosának vallomása

Az utolsó cár gyóntató papja és intimsa haláláról könyvtára való írárok jelentek meg. Hogy a titokzatos halálesetet leíró riportok és emlékiratok közül melyik felel meg a valóságnak, azt az orosz viszonyok tisztázódásáig nehezen lehet majd megállapítani. A „Revue de Paris“ feltűnésteltető cikksorozatában most Puriskevics Vladimir mondja el Rasputin utolsó órájának történetét. A cikkekről sokat beszélnek Franciaországban és az említett újság példányszámai Puriskevics közlései óta megtízszereződtek.

Puriskevics így írja le az izgalmas esetet.

A vacsora

Jusszupoff herceg Rasputint intim vacsorára hívta meg palotájába: a bor és a feltálandó pompás fogások nagy adag mérget tartalmaztak. Éjfél után egy óra van. Dimitri Pavlovics nagyherceg, S... hadnagy, Lasavert doktor és én a palotában várakoztunk Jusszupoff hercegre, aki koecsin Rasputinért ment. Már hallottuk az autó tompa zaját az udvarról, ajtajának becsapódását és a hó csikorgását Rasputin csizmái alatt.

— Hol a bejárat, kedvesem? — kérdezte azután s a kapu bezárult mögöttük.

Lélegzetünket visszafojtva elrejtőtünk a lépcső közelében, én legelől, mögöttem a nagyherceg, aztán S... hadnagy, végül Lasavert doktor. Nem tudom pontosan megmondani, meddig vártunk ebben az idegőli helyzetben, mocsanás, lélegzés nélkül, minden legkisebb zajra figyelve, igyekezőn a hozzánk hatoló hangokat megkülönböztetni. De kép-

telenek voltunk a szavakat megérteni. Vártuk a pezsgős dugók kiröpülésének zaját, de nem történt semmi, holott ez jelezte volna, hogy indulhatunk, minden terv szerint ment végbe és Rasputin már halott. De az idő telt és a társalgás nem akart megszűnni.

A méragnak semmi hatása

... Végre Jusszupoff közeledett, lábujjhegyen, dühtől eltorzult arccal.

— Ez hallatlan, mondta. Képzelmék, két pohárral ivott a mérgezett italból, több „rózsaszínű“ sültet evett és semmi hatás, pedig már több mint egy negyedóra eltelt. Valóban nem tudom, mit tegyek? Úl a kereveten mogorva arccal és a mérge hatása csak néhány csuklásban mutatkozik. Mit tanácsolnak?

— Menj vissza hozzá, a mérge idővel mégis csak hatni fog. És ha mégsem járna a kívánt eredménnyel, jöjjön fel hozzánk öt perc múlva és megbeszéljük, miként végezzünk vele, mert az idő mulik, nemsokára világosodik és a reggel itt talál bennünket Rasputin hullájával az ön palotájában.

Jusszupoff halk léptekkel távozott. Néhány perc múlva újra megjelent.

— Uraim, — mondotta izgatott hangon — a helyzet még mindig ugyanaz. A méragnak semmi hatása sem mutatkozik, vagy lehet, hogy nem ér semmit. Az idő telik, nem várhatunk tovább. Valamire el kell határoznunk magunkat. Siessünk, mert ez a gazember (canaille) türelmetlen: nem akarja a hercegnő érkezését bevárni és félek, hogy kezd bizalmatlan lenni hozzám...

Löjjön, löjjön, mert elszökik

— Alig telt el öt perc Jusszupoff eltávazása óta, amikor dörrenés hallatszott. Aztán hosszú csend. Majd egy súlyos test zuhanását hallottuk.

Örült iramban rohantunk fel a lépcsőn és egyetlen rántással feltéptük az ajtót. Ime a kép ami elénk tárult: A szalon kanapéja előtt egy jegesmedve bőrének feküdt az agonizáló Rasputin Grigory. Mellette, revolverét jobbkezeiben a háta mögé tartva, ott állt Jusszupoff herceg, látszólag egész nyugodtan, de szemeiben kifejezhetetlen undorral a megölt „jó atya“ iránt.

Egy csepp vért sem lehetett látni. Az elvérés

Ciaikovsky őrnagy felesége mérget ivott, felvágta ütőereit és levetette magát a harmadik emeletről

A borzalmas öngyilkosság háttere. Kémkedett a férje, leleplezték és őrizetbe vették. Ciaikovski őrnagy bünei

(Bukarest, okt. 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti tisztai otthon épületében, ahol a magasabb rangú tisztak lakásai vannak elhelyezve, tegnap délelőtt borzalmas dráma játszódott le.

Az udvaron járó egyik tisztiszolga reggel néhány perccel kilenc óra után halálrémülten vette észre, hogy Ciaikovsky őrnagy felesége a harmadik emeleten levő lakásuk ablakpárkányán áll. Az asszony jobb csuklójából patakokban folyt a vér. A tisztiszolga a látványtól egészen megdermedt és képtelen volt egyetlen hangot szólni. Mire felocsudott első rémületéből és segítségért kiáltott, az asszony elengedte az ablak vasát és

levetette magát az udvar kövezetére.

Az esés zajára és a tisztiszolga borzalmas ordításaira azonnal összeszaladtak a ház lakói. Az otthon egyik lakója, Galvanescu őrnagy talált rá először Ciaikovsky asszony borzalmasan összeroncsolt holttestére.

Az esetről azonnal értesítették Nicolaeu rendőrprefektust, aki kiszállt a helyszínre és megajtette az első vizsgálatot. A vizsgálat kiderítette, hogy Ciaikovsky asszony először valamilyen

maró mérget ivott, majd férjének kardjával felvágta ütőerét és végül harminc méter magasságból levetette magát az udvarra.

A tisztai otthon lakói, akik személyes jóviszonyban voltak az őrnaggal és családjával, értelmetlenül álltak a fantasztikus öngyilkossággal szemben és semmi elfogadható magyarázatot sem tudtak találni. Délre aztán megoldódott a rejtély. A hadügyminisztérium ugyanis Cristea őrnagyot, a II. hadtest ügyészét küldte ki a maga részéről a vizsgálat megejtésére.

Cristea őrnagy közölte Ciaikovsky őrnagy tisztársaival, hogy Ciaikovski őrnagyot

még az elmúlt kedden a hadügyminiszter rendelkezésére tartóztatták

és azóta a katonai ügyészség foglya.

Az őrnagy letartóztatását annyira körülte-

minden bizonnyal belsőleg történt. A golyó a mellébe hatolt be és ott is maradt. Én merőben néztem Rasputint: nem tudtam tekintetemet levenni róla. Még nem halt meg. Lélegzett.

Jobbkezébe rejtette arcát és nagy, fénylő orrának egy részét.

Nem tudom, meddig maradtam a közelében. Egyszerre csak Jusszupoff figyelmeztetett:

— Jöjjenek föl.

Gépiesen engedelmesskedtünk, lezártuk az ajtókat és kimentünk.

Egyszerre lépteket hallottam a lépcső alján. Ki lehet az? Nem volt időm e kérdést megfejteni. Vad, emberfeletti ordítás hatott fel hozzánk. Ugy rémlett, hogy Jusszupoff hangja volt:

— Puriskevics löjjön, löjjön! Él! Elszökik!...

Jusszupoff rohant fel a lépcsőn. Sápadt volt, mint a fal. Elámulva, egy pillanatig gondolkodás nélkül állva maradtam. Azután egyszerre, határozottan, gyors, súlyos lépéseket hallottam az udvaron: valaki a kapu felé igyekezett és a kijárást kereste.

Rasputin föltámad

Nem lehetett habozni egy pillanatig sem. Hidegvéremet megőrizve, megragadtam fegyveremet és lerohantam a lépcsőn. Amit odalent láttam, képzelődésnek lehetett volna nevezni, ha nem lett volna rettenetes valóság. Rasputin, aki félórával ezelőtt agonizálva rángatózott a szalon padlóján, gyors iramban szaladt a csikorgó hóban, az utcára vezető vaskapuzhoz. Nem akartam hinni szememnek. De egy éles kiáltás, mely végighasította az éj csendjét, felrázott.

— Félix! Félix! Mindent elmondok a cárnőnek!

Ez valóban ő volt, Rasputin! Meg tudott még szökni előlünk...

Utána vetettem magam és löttem. Rasputin már közeledett a kapuzhoz. Minden erőmet és tehetséget összeszedve, újból löttem. Golyóm a hasába hatolt. Rasputin megállt. Azután gondosan célozva, negyedszer is elsütöttem revolveremet és valószínűleg a fejét találtam, mert egész hosszában a hóba zuhant. Feléje rohantam és közvetlen-közérről újra belőttem. Védőn tartotta maga elé a kezét, de már tehetetlen volt és a fogai vacogtak.

Volt hadifoglyok!

Megjelent a legszebb orosz dal, mely lépten-nyomon kísért benneteket nagy Oroszországban. Címe:

Bajkál (Szibériai emlék)

Vegyétek és terjesszék!
Moravetz kiadás, mindenütt kapható!

Ha művészi kivitelű a vasbutort

Marosvásárhelyre és tekintse meg a

SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDELYRÉSZI BUTORGYÁR RESZV.-TARS. butorterméit
Asztalosok furnírszükségeit legolcsóbban itt szerezhetik be

Központi Télikert Bar

Minden este

Gonda Ernő komikus
és még 20 elsőrendű tag
fellepte

Kezdeté 10 órakor. Belépődíj jegyadóval együtt 20 lej, fenntartott hely 30 lej

Ékszervásárlás bizalom dolga!!!

Arany és ezüst órákat,
ékszereket és dísz tárgyakat

FENYŐ ÉS BRAUNFELD

világvárosi ékszerüzletében
vásárol legelőnyösebben

Cluj, Piata Unirii 15

Omega és Schaffhausen
órák főlerakata

Kalapcsomagoló Hupackpapír

fehér és színes, Lepagenál Cluj. Kérjen ajánlatot

Az Uj Kelet az egy napilapja.

Felelős szerkesztő:

Az Uj Kelet cikkeinek jelölésével en

Elfizetési árak: Eg

félre 320 l

romániában és külf

Rador Publicit

hirdetési irod

— A népsz

Bukarestből jelen

városba Drumond

Drumondot a kor

népszövetséghez

látogatata.

— Titulesc

előtti angol hite

jelentik: Angol

londoni követ

előtti adósságai

hitelezők védegy

— A háztu

viselői a lakásh

néhány napi műk

a polgárság körb

Háztulajdonok Sz

zottság jelent meg

rendelet végrehajt

Muresán prefektu

Groza Péter volt

leten. A prefek

amelyek sarkalato

kijelentette, hogy

megnyugtatóra

vezetéknek egy-egy

a bizottságban ell

Eszerint a hárs

kiegészítve, azonb

meghatalmazottjai

ügyek eldöntésén

nak betölteni.

— A had

niszter afférja

miatt. Bukarestb

Mardarescu tábo

toanu tábornok

eltérés támadt a

tása miatt. Vait

közvetlen utasít

nok beszarabiai k

hogy előzőleg ér

tert, aki illeték

Mardarescu tábo

hajtására vona

Kisenevbe utazo

utasítási eljárás

elnöktől kapott

totta a kiadott t

— Pestis

ből jelentik: A

jelentik, hogy Kon

teket konstatáltak

ges egészségügyi

— Zsidó

alakult Máram

tudósítónk jelenti

maroszigeten a

mely kizárólagos

lését tüzte ki. A

akik a legintenzív

kultúra minden á

és előadás keret

mint cionista alak

égisze alatt műkö

helyiségeit és az

nyelvű könyvtár

tartestély kereteb

tatkozni. A kör

tanító és Guttma

jelentőségű a „Ha

alakulása is. A

függésben áll az

kihátással van e

A cserkészcsapat

totta főparancsnok

— Szervez

mazottak és a

alkalmazottak szá

tóber 28-ára nagy

HIREK

Az Új Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.

Felölös szerkesztő: Dr. Marton Ernő

Az Új Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei felévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Óromániában és külföldön az „Új Kelet“ részére kizárólag Rador Publicitate (București, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

A népszövetség főtthkára Bukarestben.

Bukarestből jelentik: Csütörtökön érkezik a fővárosba Drumond Erik a népszövetség főtthkára. Drumondot a kormány hívta meg, miután már a népszövetséghez tartozó összes államokat meglátogatta.

— **Titulescu a román kereskedők háboru előtti angol hitelezőivel tárgyal.** Bukarestből jelentik: Angol lapok jelentése szerint Titulescu londoni követ a román kereskedők háboru előtti adósságai ügyében tárgyal az angol hitelezők védegyeletével.

— **A háztulajdonosok és lakbérlok képviselői a lakshivatalban.** A lakshivatal első néhány napi működése példátlan izgalmat okozott a polgárság körében. A Lakbérlok Szövetsége és a Háztulajdonok Szövetsége részéről ma vegyes bizottság jelent meg a prefektus előtt, hogy a lakásrendelet végrehajtásáról hivatalos információt kérjen Muresán prefektustól. A bizottságok felkérésére Groza Péter volt miniszter is megjelent az értekezleten. A prefektus hosszas tárgyalások után, amelyek sarkalatos elvi kérdések körül forogtak, kijelentette, hogy a bizottságba a városi polgárság megnyugtására a bérlok és háztulajdonosok szervezetének egy-egy tagját is ki fogja nevezni, akik a bizottságban ellenőrző szerepet fognak játszani. Ezerint a háromtagú bizottság öttagúvá lett kiegészítve, azonban a háztulajdonosok és bérlok meghatalmazottjai szavazati joggal nem bírnak, az ügyek eldöntésénél csak konzultatív szerepet fognak betölteni.

— **A hadügyminiszter és a belügyminiszter afférja a beszarabiai kiutasítások miatt.** Bukarestből jelentik: A „Presă“ szerint Mardarescu tábornok hadügyminiszter és Vaitoanu tábornok belügyminiszter között nézeteltérés támadt a beszarabiai idegenek kiutasítása miatt. Vaitoanu ugyanis erre vonatkozólag közvetlen utasításokat küldött Popovics tábornok beszarabiai katonai főparancsnokhoz, anélkül, hogy előzőleg értesítette volna a hadügyminisztert, aki illetékes ebben az ügyben. Midőn Mardarescu tábornok, aki a kiutasítások végrehajtására vonatkozólag panaszokat kapott, Kisenve utazott, megállapította, hogy a kiutasítási eljárás nem helyes és a miniszterelnöktől kapott felhatalmazása alapján módosította a kiadott utasításokat.

— **Pestis Konstantinápolyban.** Bukarestből jelentik: A kikötők egészségügyi igazgatósága jelenti, hogy Konstantinápolyban bubo-pestis eseteket konstataáltak. A román kikötőkben a szükséges egészségügyi intézkedéseket megtették.

— **Zsidó önképzőkör és cserkészcsapat alakult Máramaroszigeten.** Máramaroszigeti tudósítónk jelenti: A napokban alakult meg Máramaroszigeten a „Harmonia“ cionista önképzőkör, mely kizárólagos főladatául a zsidó kultura művelését tűzte ki. A körnek már kétszáz tagja van, akik a legintenzívebb módon foglalkoznak a zsidó kultura minden ágazatával és azt számos felolvasás és előadás keretében ismertetik. Az önképzőkör, mint cionista alakulat, a helybeli cionista szervezet egészé alatt működik, mely rendelkezésére bocsátja helyiségeit és az ezer kötetből álló héber és más nyelvű könyvtárát. Legközelebb a kör nívós kulturstély keretében fog a nyilvánosság előtt bemutatkozni. A kör élén Edelstein M. Dávid héber tanító és Guttman Ármán állanak. Nem kisebb jelentőségű a „Hasomer“ zsidó cserkészcsapat megalakulása is. A cserkészmozgalom is szoros összefüggésben áll az önképzőkörrel és igen jótékony kihattással van e két ifjúsági szervezet egymásra. A cserkészcsapat dr. Kertész Adolf ügyvédet választotta főparancsnokává.

— **Szervekednek a kereskedelmi alkalmazottak és a magántisztviselők.** A romániai alkalmazottak szövetségének kolozsvári körzete október 28-ára nagygyűlést hív össze, amelyre a kö-

Irredenta összeesküvést lepleztek le Bukarestben

Az összeesküvők a csatolt területek elszakítását tervezték. Több száz tisztet és polgárembert letartóztattak

(Bukarest, október 23. Az Új Kelet tudósítójától.) Az „Adeverul“ nagy összeesküvésről ad hírt, amely az új területek elszakítását tűzte ki célul. A katonai ügyész, a vezérkar és a zsigurancsa közösen nyomoznak ebben az ügyben. Eddig

több mint száz különböző rangfokozatu tisztet tartóztattak le

Bukovinában, Erdélyben és Beszarábiában. A tisztvezető felhívást bocsátotta ki: „Kereskedelmi alkalmazottak, Magántisztviselők! A drágaság és a megélhetés nehézsége napról-napra fokozódik. Csak a mi fizetésünk marad változatlanul a régi, csak a mi fizetésünk nem fokozódik! Ezzel szemben napi munkaidőnket meghosszabbították! Kilenc és tíz órát vagyunk kénytelenek dolgozni naponta! És nyomorúságos és fűtetlen lakásunk ajtaján már is bekopogtat a hideg tél! És mi készületlenül és tehetetlenül továbbra is csak állunk és várunk. Mire? Kire? Önmagunkra és egymásra vagyunk utalva! Csak önmagunkban bízhatunk, mert csak mi magunk tudunk helyzetünkön javítani. Ugy, hogy összefogunk és szervezedünk! Gyertek el tehát mindnyájan nagygyűlésünkre, melyet október 28-án, vasárnap délelőtt 10 órakor a Redutban Str. Memorandului (volt Unió-utca) 21. szám alatt fogunk megtartani. A Romániai Alkalmazottak Szövetsége.“

— **Cseh gazdasági delegáció a magyar fővárosban.** Budapestre Wellner delegátus elnökletével a tíz más miniszteri tisztviselőből álló cseh szakértőbizottság, amely a genfi megállapodások perfektuálására kapott felhatalmazást. A két ország közötti elintézetlen politikai kérdéseket, mint hírlik, Prágában fogják letárgyalni és így a Wellner-delegáció csak gazdasági tárgyalásokat fog folytatni.

— **Tartalékos állatorvosok és gyógyszerészek jelentkezése.** A hatodik hadtest egészségügyi parancsnoksága közli: Azok a tartalékos állatorvosok és gyógyszerészek, akik eddig még nem tisztázták katonai viszonyukat, ezen értesítés megjelenése után tíz napon belül a Ministerului de Răsboi Directia VI. Sanitara Cluj-hoz címzett ajánlott levélben kötelesek bejelenteni rangfokozatukat, születési évüket és lakhelyüket. Azokat, akik nem tesznek eleget a jelentkezés kötelességének, a törvény szigorával sújtják.

— **Sómérünnepély Szászrégenben.** Szászrégenből jelentik: Szokatlan érdeklődés mellett zajlott le vasárnap délelőtt a Zsidó Nemzeti Szövetség szászrégeni helyicsoportjának közgyűlése. A helyi csoport tagjai zsufolásig töltötték meg a színház nagytermét. A közgyűlést dr. Szőnyi Géza lendületes beszéde nyitotta meg, majd dr. Klein Miksa központi kiküldött beszélt a romániai zsidóság helyzetéről és a Palesztina-munka feladatairól. Utána dr. Fürst Oszkár a zsidó iskolaügyről tartott előadást. A helyicsoport nevében dr. Rosenfeld ügyvéd köszönte meg a központi tagok közreműködését. Fixl a helyicsoport elnöke javaslatot tett Keren Hajjeszód-csoport alakítására. A közgyűlés a Hatikva hangjai mellett oszlott szét. A közgyűlést megelőzően a szászrégeni Ezra meghívására a Tarbut-sómérok III (munkás) csapata és az első csapat első öre szombatn este kitünően sikerült sómérünnepélyt rendezett. A műsor minden egyes száma viharos tetszést aratott. Szép sikere volt Schwarz Ignác sómér Leviathan című kétfelvonásának. A szindarabon kívül a sómérok tornamutatóványokkal, ének- és zenészművekkel szórakoztatták a közönséget.

— **Továbbra is fogva maradnak a Rosenthal-merénylet értelmi szerzői.** Bukarestből jelentik: Az ilfovi törvényszék a perrendtartás értelmében tegnap tárgyalta Spatarlu és Lungulescu további fogvatartásának ügyét, akiket azzal vádolnak, hogy Bacalglu bűntársai voltak a Rosenthal elleni merényletnél. Mindketten tagadták bűnösségüket. Az ügyész hangsúlyozta, hogy a további fogvatartásra szükség van a vizsgálat folytatása érdekében is. A törvényszék nem adott helyet az ügyészi érvelésnek és hatálytalanította a letartóztatási végzést. Miután azonban az ügyész felebbezett, a két fascista vezető továbbra is fogságban marad. Ügyüket a vádtanács pénteken fogja elbírálni.

tek szász, magyar, orosz és bulgár nemzetiségűek. Román nemzetiségű nincs közöttük. Ezenkívül letartóztattak számos polgárembert is, akik valamennyien a csatolt területeken laknak. A nyomozás tovább folyik és

további letartóztatások is várhatók.

A vizsgálat érdekében a nyomozás adataiból az „Adeverul“ további részleteket egyelőre nem közöl.

— **Műfogkiállítás Londonban.** Londonból írják: A minap megnyílt itt a műfogkiállítás, amelyen a fogászat új találmányait is bemutatták. Negyvenféle különböző színű fog látható a kiállításon: a fehértől kezdve a barnáig. A különböző színárnyalatok alkalmazkodni akarnak azokhoz a fogakhoz, amelyek mellé ezeket beillesztik a fogtechnikusok. Különösen érdekesek azok a barnaszínű fogak, amelyeket a dohányzók megbarnult fogainak pótlására használnak. Bemutatják a kiállításon az ujtalalmányu porcellánműfogakat is, amelyek mindig tehérek maradnak. A fogászat haladásának egyik érdekessége az is, hogy Röntgen-sugarakkal meg tudják állapítani a rejtelmes fogbántalmakat. A kiállítás alkalmából kiadott statisztika szerint Angolországban csökkent a fogtechnikusok és fogorvosok száma. Kevéssel ezelőtt még 155 fogtechnikus esett egymillió lakosra, ma pedig már csak 117.

— **Hamis gyűjtővevvel kéregetnek.** Néhány hét óta Erdélyt valóságos elárasztották Magyarországból érkező gyűjtőives emberek, akik súlyos helyzetbe került hitközségek és tönkretett családok fölségélyezési akciója megbízottjaként jelentkeztek. A legtöbbje ezeknek, mint több ízben kiderült, magánakciós szélhámos, aki magagyártotta és hamisított ajánlásokkal látta el a gyűjtőivet. Minthogy a gyűjtőivek leginkább Miskolcra és Miskolc környékéről származnak, feltehető, hogy valahol itt működik a gyűjtőivgyár. A kolozsvári ortodox hitközség ezáltal is felhívja az adakozókkal tulterhelt híveket, hogy efajta célokra ne pazarolják pénzüket. Valahányszor ilyen kéregető jelentkezik, az adakozók kérjék a főrabbinátus ellenjegyzését.

— **Vörhenyjárvány miatt öt napra bezárták a kolozsvári iskolákat.** Jelentették már, hogy Kolozsváron vörhenyjárvány van, amely napról-napra veszedelmesebb méreteket ölt. A megbetegedések száma nap-nap után növekedett. A járvány az iskolás diákok között is elterjedt s több haláleset is történt. A főorvosi hivatalhoz naponta új megbetegedéseket jelentettek be s a járványkórházban is egyre nagyobb lett a vörhenyes betegek száma. A főorvos tanácskozásokat folytatván az iskolaorvosokkal, tanácsosnak látta erélyes intézkedéseket életbeléptetni a járvány letörésére. Hétfőn délután aztán rendeletet kaptak a kolozsvári iskolák igazgatói, hogy az iskolákat öt napra (24-től 28-ig bezárólag) be kell zárni. A szünet alatt az iskolai épületeket alaposan dezinficiálni kell s ha ez alatt valaki a tanulók közül bármiféle ragályos betegségbe esik, azonnal jelteni kell a főorvosi hivatalnak.

— **Kolozsvárra szökött az aradi ékszer-rabló.** Aradról jelentik: Arad lakosságát vakmerő betörés tartja izgalomban. A szombatról vasárnapra virradó éjjel ismeretlen tettesek feltörték Dr. Éles Géza Veitzer-utcai ékszerüzletét. Az üzletajtót és a két pénzszekrényt álkulccsal felnyitották. Száznyolevanezer lej és négyszáz dollár készpénzt, nagyjértékű aranyékszereket és egy aranyridikült loptak el. A betörést vasárnap délelőtt maga a tulajdonos fedezte fel, aki véletlenül az üzletben járt. Megtette a feljelentést a rendőrségen, ahonnan Andreescu rendőrigazgató egy detektívosztág kíséretében szállott ki a helyszínre. A nyomozás során nyolc ember tartóztattak le. A vallomásokból arra lehet következtetni, hogy tolvaj Kolozsvárra szökött.

* **Wolf Sámuel** közismert cluji cég a Str. Reg. Maria (v. Deák Ferenc-u.) 28. sz. alatt üzletét teljesen újjászervezte. Legelsőrendű külföldi kapcsolatoknak megteremtésével nagyszabású szövetraktárt létesített, hol úgy nagyban, mint kisnyben állandóan beszerezhetők a legjobb minőségű angol, skót, cseh gyártmányu stb. szövetek a legjutányosabb árak mellett. Megtekintés vételekötelezettség nélkül. A cég: Societate Internationala pentru Comercial cu Stofa si Lanarie.

* **Divatlapok** Lepagenál Cluj—Kolozsvár.

KÖZGAZDASÁG

A kolozsvári kamara közgyűlése. Megirtuk, hogy a kolozsvári kamara e hó 28-án közgyűlést tart. A gyűlés tárgysorozatát ma küldötte széjjel a vezetőség. Az elnöki jelentés, amelyet szintén eljuttattak a tagokhoz, beszámoló a kamarai szemleutakról és a kormányhoz felterjesztett tiltakozásokról. A gyűlés foglalkozik a fekbér és a vámraktárak ügyével, a gabonatermének bélyegilletéke, az ünnepi záróra és a kolozsvár-bukaresti közvetlen telefon létesítése ügyével. A gyűlésen az elnökség egy 1924. nyarán Kolozsváron megtartandó mintavásár rendezését fogja javasolni. Szóba kerül a külföldi adósságok rendezésére megtartott akciók ügye, követelni fogják a berni nemzetközi megállapodások betartását a fuvarozási határidőre és kártérítésre. Foglalkoznak továbbá az egyszázalékos adó beszüntetésével. Követelni fogják a határállomások, különösen Biharpüspöki állomás kibővítését és a devizatyűletek egységesítését.

Magyaróráz rendelet az új adótörvényről. A pénzügyigazgatóságok a napokban rendeletet kaptak az adótörvény végrehajtását ellenőrző központi bizottságtól, amelynek a vállalatok adójára vonatkozó része így hangzik: Azoknál a vállalatoknál, melyek 1915 óta reális befizetések által tőküket effektíve felemelték, a rentabilitás megállapítása céljából az 1916. év előtti alaptőke háromszorosát kell alapul venni, amelyhez az új befizetések összege hozzáadandó. Például: Egy vállalat alaptőkéje 1915-ben 1,00.000 lej volt, 1919-ben ezt az alaptőkét felemelték még egy millióval. A kalkuláció aként történik, hogy az 1915-ös tőke háromszorosához — tehát 3 millió lejhez az 1916 után hozzáadott emelést kell hozzáadni, tehát összesen 4 millió lej az adóalap. Román alattvalók által külföldön felvett kölcsönök után fizetett kamatok összege az összjövedelmi adóból levonandó, ha bebizonyodott, hogy ezek a kamatok levonattak és hozzáadattak az ingó értékek jövedelmének adójához. A kereskedők és iparosok által külföldön vásárolt árucikkek után, valamint egyéb üzletek után fizetett kamatok csak abban az esetben adómentesek (l. adótörvény 23. cikkének 4-ik bekezdését), ha azok, akik tényleg fizették, fizetik a kereskedelmi adót. A rendelet intézkedik az adó-kivető és felebezési bizottságok tagjainak inkompatibilitásáról, amelyet a központi bizottság precizizoz, úgyhogy az illető viselhet közhivatalt is, lehet fixfizetéses is, anélkül, hogy a 76-ik cikk értelmében inkompatibilis lenne. Az adótörvény 50-ik cikke értelmében eszközzendő levonások meghaladják a bruttó jövedelem egyharmadát abban az esetben, ha a bizottságok megállapítják, hogy a szabad foglalkozással járó költségek meghaladják ezt a harmadot.

Fizetési bajok a postánál. Néhány hónapja a postai pénzküldemények körül a legteljesebb rend uralkodott. Ujabbban azonban úgy látszik, mintha visszatérnének a régi zavaros állapotok, mert a posta csak késedelmesen fizeti ki az utalványozott összegeket. Ez a körülmény a mai pénzügyi helyzetben a kereskedelmet súlyosan érinti. A postahivatalok vezetői jól tennék, ha illetékes helyen a pénzküldemények sima lebonyolítását követelnék.

Pánik a galaci és brailai tőzsdéken. A „Dimineata” jelentése szerint a galaci és brailai terménytőzsdéken tegnap az árak rendkívüli esése következtében alig volt forgalom. A készpénziány a cégeket tartózkodó eljárásra, sok esetben az üzletek beszüntetésére készítette. A készpénziány valóságos pánikot okozott a tőzsdéken. A két tőzsde vezetősége sürgős memorandummal fordult a pénzügyminiszterhez, akinek különböző javaslatokat tesznek a pénzügyi enyhítésére anélkül, hogy az újabb kibocsátandó bankjegykontingens értékcsökkenést vonna maga után.

Az állam bevételi deficitje. Bukarestből írják: Az „Universul” jelentése szerint az államnak április elsejétől fogva nyolc millió bevételi deficitje van.

Téli kikötő a Bégán. Belgrádból írják: A nagybecskereki hidrotechnikai ügyosztály a Béga-folyón építendő téli kikötő tervezetén dolgozik. Eddig az volt a szokás, hogy a fagy beállta előtt a hajók eltávoztak a Bégáról és Títelbe mentek telelni. Az új téli kikötő építése nagyjelentőségű a Bánság kereskedelmére, mert a gabonakereskedők már a tél folyamán

uszályokba rakhatják és ott kezelhetik az öszszevásárolt gabonát, a tavasz beálltával pedig nyomban elszállíthatják.

A magyar kormány értékpapírvásárlásai. Budapestről írják: A magyar pénzügyi körök azt a javaslatot tették a kormánynak, hogy a magyar értékek alacsony árfolyamát olyképen használják ki az ország érdekében, hogy az állam maga lépjen föl mint értékpapírvásárló, minthogy szüksége van értékpapírokra. Hir szerint a tervet a kormány helyesli és az értékpapírok vásárlásával meg fogják bizni a Pénzügyügyi Központot.

Budapesti tőzsdézárás október 22-én. Magyar Hitel 715.000, Osztrák Hitel 130.000, Salgó 565.000, Rimamurányi 107.000, Ganz-Danubius 54.750.000, Kőszén 2600.000, Slavónia 85.000, Kereskedelmi Bank 1.210.000, Schlick 117.000, Cukor 3.350.000, Olasz Bank 45.000, Angol-Magyar 124.000, Leszámitoló 94.000, Csáky 56.000, Ofa 575.000, Pesti Hazai 4.175.000.

Az Osztrák-Magyar Bank aranya. Bukarestből írják: A napokban hatmillió aranykorona értékben új aranyzállítmány érkezett Bukarestbe, amely a volt Osztrák-Magyar Bank likvidálása következtében Romániát illeti meg.

A mai valutapiac

A mai valutapiac nagy meglepetést hozott azok számára, akik a nyugati valuták folytatlagos esésével számoltak. Ma a piac szilárd volt, senki nem akart eladni, mindenki venni akart nyugati valutát. Természetes, hogy az értékek nagyot emelkedtek. Párisban a lej esett és ez is magával vonta a piacon megnyilvánuló meglepetésszerű változásokat. Osztrák koronát 332—335-ön forgalmaztak, magyar belföldi koronát 132—138-on, cseh koronát 620—622-ön, font sterlinget 955—960-on, francia frankot 1240—1245-ön, svájci frankot 3750—3760-on, olasz lírát 945—955-ön, dollárt 213—214-en, dinárt 255-ön forgalmaztak.

Október 23-án 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

8800—9000 külf. magyar koronát,
13200—13800 belf. magyar koronát,
0980—0919 font sterlinget,
752—766 francia frankot,
248—252 svájci frankot,
04756—04780 dollárt,
945—955 olasz lírát,
33200—33500 osztrák koronát,
1520—1540 cseh koronát,

Valutapiac október 23-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1239, London 952, Newyork 2105, Róma 943, Zürich 38, Prága 628, Bécs 30, Budapest 110, Varsó 3.

Bukarest. Valuták: Napoleon 790, márka —, leva 190, török líra 125, font sterling 940, francia frank 1260, svájci frank 38, olasz líra 950, drachma 370, dinár 240, dollár 211, lengyel márka 2, osztr. korona 30, magyar korona 80, cseh korona 610.

Zürich. Nyitás—Zárás: Newyork 561 $\frac{1}{2}$ —561, London 2523—25215, Páris 3245—3225, Milano 2490—2585, Prága 16615—16575, Budapest 305—305, Belgrád 685—6875, Bukarest 2675—2675, Varsó 5—5, Bécs 7875—7875, Bécs lebélyezett —.

Papírszacskok és tasakok
egyszerű és luxuskivitelben Lepage papírüzletben Cluj
Kérjen árjegyzéket Kérjen mintákat

KÖVESSE A RENDŐRT

és viseljen Ön is **Berson-Gummisarkot** és **Gummitalpat!**
Megkönnyíti a nehéz szolgálatot, hideg és nedvesség ellen véd, zajtalanul járunk rajta

Berson-Gummisarkot és Gummitalpat

tétessen cipészével még ma a cipőjére,
soha mást nem fog viselni.

Marhovit's F. ékszerész!
Cluj—Kolozsvár, Vesselényi-utca 20. sz.

Arany, ezüst ékszerek, kinaezüst és ezüst dísz tárgyak választéka. Szolid és pontos kiszolgálás. Tűrt aranyat, ezüstöt, briliánt legmagasabb napi áron vesznek.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Hevesi Piroska első hangversenye. Kolozsvár zeneértő közönsége e szezonban először találkozott a rövid idő alatt kedvencévé lett Hevesi Piroskával. A művésznő három estére tervezett (klasszikus, romantikus és modern stíli) koncertciklusának volt ez az első estéje. Műsorát tehát tisztán a klasszikusok alkották: Bach, Kamean, Scarlatti, Mozart és Beethoven. Hevesi Piroska talán még egy alkalommal sem mutatta meg ennyire, hogy nem csak a romantikusok lüktető szenvedélyességét, vagy a démonian groteszk, modern Bartókot tudja mesterien érzékeltetni, hanem, hogy éppen olyan hivatott interpretátora a klasszikus, abszolút muzsika nemes egyszerűségének és magasztos fenségének is. Beethovenjében acélos, férfias erő és lírai megatottság volt, Mozartjában könnyedség és grácia. A kolozsvári zeneértő közönség a művésznő további két hangversenye elé nagy várakozással tekint. (S. E.)

A Magyar Színház heti műsora

Szerda: Bátor Salamon. C. bérlet.

Csütörtök: A diadalmas asszony. Premierbérlet.

Péntek: A diadalmas asszony. B. bérlet.

Szombat d. u. 3 órakor: Fekete gyémántok. Ifjúsági előadás.

Szombat este 7 és fél órakor: A diadalmas asszony. C. bérlet.

Szombat este háromnegyed 11 órakor: Önagysága két férje. Bérletszünetben.

Vasárnap d. u. 3 órakor: Othello.

Vasárnap este 8 órakor: A diadalmas asszony. Bérletszünetben.

Hétfő: Önagysága két férje. Bérletszünetben.

Kedd: A diadalmas asszony. A. bérlet.

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó (vált Egyetem-mozgó): Szerda, okt. hó 24-én: *Roger la Honte* II. rész. Megrendítő bűnügyi dráma Jules Mary halhatatlan regénye nyomán. Játsszák a párisi Comedie Francaise drámai művészei, élükön Ritta Jolivet és Signorette. A franciák csodaszép reprezentáns filmje.

Uránia-mozgó: Kedd, október 23-án: *Maciste-hét! Maciste künn van a vízből.* Nagy kalanddráma 5 felvonásban. Főszerepben Maciste, a páratlan olasz mester és Henriette Bonnard. Jótíz kalandoktól és pompás akrobatamutványoktól hemzsegő film.

Apollo-mozgó: Kedd, október 23-án: *Az apacstord.* Szenzációs apacsdráma 5 felvonásban. Főszerepben Schultz Frigyes és Zellnik Frigyes, a két elsőrangú filmművész. Megindító és nagyon élvezetes apacsdráma.

Előadások kezdete délután 3 órától.

Moravetz Karácsonyi Albuma

Mindenütt kapható!!

az idei karácsonyi szenzációja! Nyolcvan oldalon harmincnégy válogatott művet tartalmaz. — Egyenként véve 790 lej értéket képvisel. —

Valutá Devizá

a legolcsóbban ad,
a legmagasabb áron vesz a

Kereskedelmi Hitelintézet

Kolozsvár, Főter
Telefonsz. 40 és

Külföldi lik különlegess

Megé

Val

BYRO

M. BUC

Cons

A legnagyobb luxusgözs Constanța nak Konst és Palermo New -

Ér

„Co

Kajütök, je

M. EM

Ször

J

Valutát Devizát

a legolcsóbban ad,

a legmagosabb áron vesz a

Kereskedelmi Hitelintézet

Kolozsvár, Főter 20.
Telefonsz. 40 és 229

Devizák	Erdélyi pénzpiac 23-án					
	A kolozsvári clearing-iroda jelentése					
	Temesvár	Brassó	Arad	Nagyvárad	M.-Vshely	N.-Szeben
Zürich	38—3775	—	38—3780	38—3780	3790	38
Newyork	212—210	—	—	212—10	—	—
London	955—45	—	—	—	—	—
Páris	1220—12	—	—	—	—	—
Milano	—	—	—	—	—	—
Prága	625—22	—	—	—	—	—
Belföldi magyar korona	—	—	—	—	—	—
Külföldi magyar korona	—	—	—	—	—	—
Belgrád	260	—	—	—	—	—
Varsó	—	—	—	—	—	—
Bécs	337—40	—	—	—	—	—

Külföldi likőr- és pezsgő-különlegességek kaphatók **LUCULLUS-nál** Oradea-Mare Bémer-tér. 1392

Megérkeztek az őszi divatujdonságok a

KALAP- KIRÁLY

áruházába Piața Unirii 24
Mátyás-kir.-tér. Óriási választék mindennemű férfi divatcikkekben. :: Nagy finom fehérnemű raktár :: Speciális kalapok nagy raktára :: Versenyen kívüli olcsó árak! Valódi angol raglánok, bőrkabátok

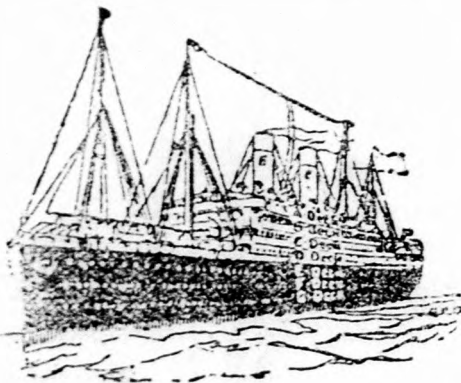
BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON

M. Embiricos & Co.

BUCUREȘTI, STRADA PARIS No. 1.

Constanța direct New-York

A legnagyobb tengerentúli luxuszöszökökkel, amelyek Constanța kikötőből indulnak Konstantinápoly, Pireu és Palermo érintésével direct New-Yorkba.

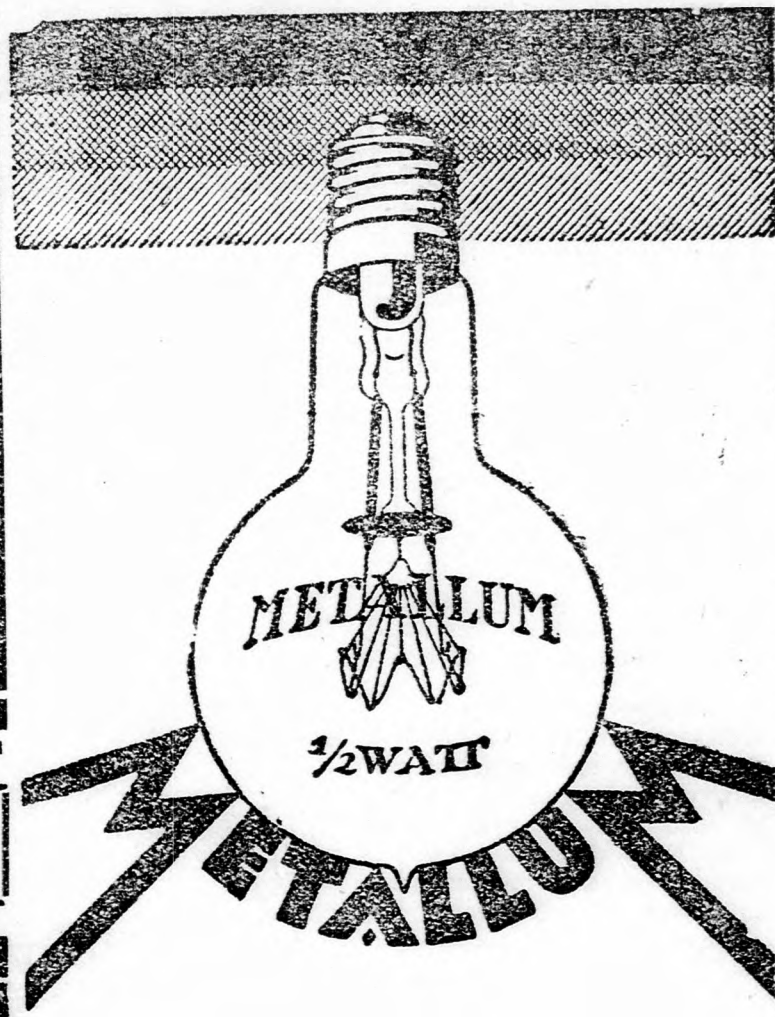
Átszállás, vesztegzár nélkül. Az utazás tartama 16 nap. Az utazás vonalainkon a legelőnyösebb, 50%-kal olcsóbb és lejben fizetendő.

Értesítés:

„Constantinople“ luxuszöszök érkezik november 1-én, indul november 3-án

Kajütők, jegyek fenntartása, valamint bármely információ végett forduljon központi irodánkhoz.

M. EMBIRICOS & CO., București, Strada Paris No. 1.

Önmaga ellen vét, ha nem Nagy és Szilágyi-

nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada Barițiu (volt Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kosuth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatt

Figyelom a nagy vashid sarokra!

A címre figyeljen

Aranyat, platinát és drágaköveket a legmagasabb áron bevesztünk. Legolcsóbb bevásárlási forrás ékszerekben, órákban, dísztárgyakban

Markovits Bernát ékszerész

Krébsz J.

bőrönd és sportcikkek árúgyára

CLUJ

Strada Regele Ferdinand 77.
Gyár: Str. Bucovina 4.

G Y Á R T

Utazóbőröndöt
Férfi nyári divatövet
Football-labdát
Lábszárvédőt
stb.

Legolcsóbb beszerzési forrás!

Első Erdélyrészi Ékszerárúgyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
Telefon interurban 2-13 ★ Sürgönyt.: Juvaere, Cluj

Ékszerárúgyártás, nagykereskedés

Fogászat arany és forrasztó ★ Arany, ezüst és platinabeállítás

Kienle és Schwarzwaldi órákban, valamint kinaezüst tárgyakban nagy lerakat.

Csak viszontelárúsítóknak!

Szörméket!

Legjutányosabban
c s a k

Szörméket!

Janki Cluj

Strada Universităţii
(volt Egyetem-utca)

1. készit!

Flegler Gy. Cluj Müipari festő és tapétázó vállalat. :: Legmodernebb Legújabb tapéták! Féregirtás!
szobafestés, zománccfényezés és mázolás

APROHÍRDETÉSEK

Aprohírdetéseket egyszerű közlési díja szavanként 2 lei. Vasárnap betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb aprohírdetés díja — 10 szög — 20 lei. Jellegű hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseként a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatók. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltés fizetendő.

Stern Samu, a kolozvári nőiparoskola volt szaktanítója, ahol 20 éven keresztül tanított, magániskolát nyit ruhavarrásra, szabászatú szakosztállyal, lakásán, Str. Radu 9. sz. (v. Bocskay-u.) Jelenkezni lehet bármikor. 6385

Intelligens, gimnáziumi érettségivel bíró zsidó fiatal ember, mérlegképes könyvelő, magyar-német levelező, több évi gyakorlattal megfelelő állást keres — szombat megtartásával. — Leveleket „Könyvelő” jelleg alatt a kiadóhivatal továbbítja 6416

Főter közvetlen közelében szép ház jutányosan eladó. All 3 szoba konyha és 2 szoba konyha lakásokból melléképületekkel. Érdeklődni Danzingernél, Szentegyház-u. 20. 6417

Elsőrendű frissen vágott kóser liba és kacsa legelősebb napi árban állandóan kapható. Wesseleny-u. 10. sz. alatt. Zsirbeöntést elvállalunk. 6420

Vidéki városban levő jóforgalmu piactéri fűszer- és vasüzletemet, kényelmes lakással együtt átköltözés miatt igen kedvező feltételek mellett azonnal átadnám. Cím a kiadóban. 6419

Román-magyar és magyar-román szótár (Ghetie-féle) eladó. Cím a kiadóban.

Egy jókarban levő cca 55 hl-es szeszgyári Henze-féle gőzölöt keresek sürgős megvételre. Címeket a kiadóba „Henze” jellegre kérek. 6422

Besseres Mädchen in der deutschen Sprache perfekt möchte sich gerne in einem bess. isr. Hause wo eventuel auch 2 Kinder sind, oder als Gesellschafterin mit bescheidenen Ansprüchen beschäftigen. Adresse: Annoncenbüro Radió Cluj. Str. Reg. Maria 34. 6421

IZRAEL & Co.

szőrmeáruházában
Cluj, Calea Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca) 2

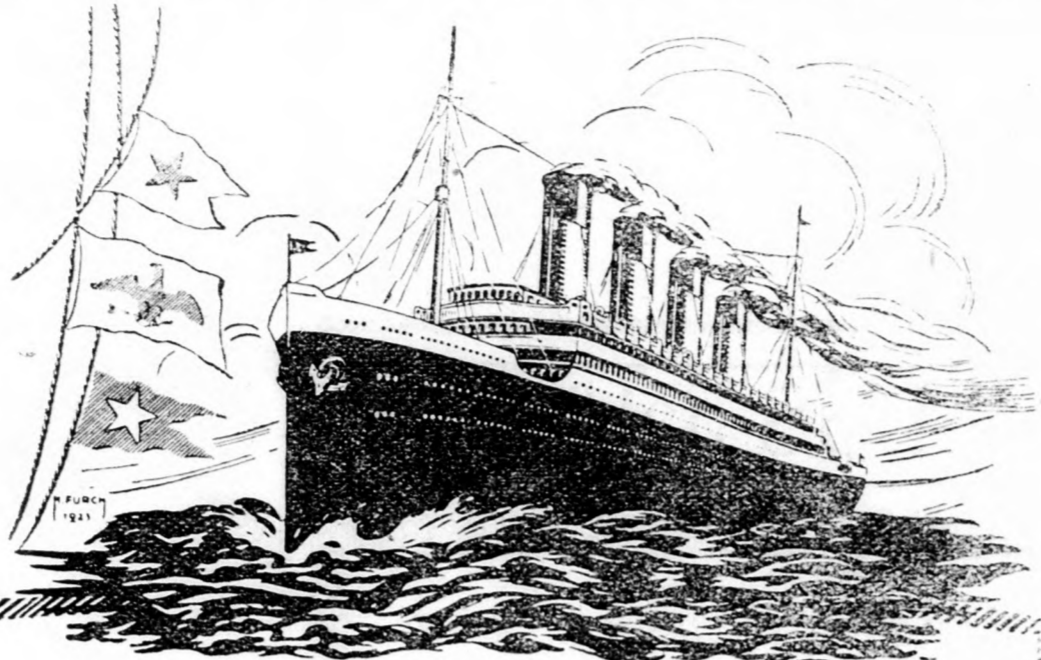
Bundák . . . 16000
Sportkabátok . . . 3000
Boák . . . 475
Gyermekekabátok 800
leitől
feljebb kaphatók

Nagy választék szőrmeáruházban!

Telefon 61. **Ládagyár** Fióküzlet: Egeres

Mindenemű ládákat és fadóbozókat összeszegezett és szétszedett részekben megrendelésre azonnal készit és szállit a legolcsóbb napi áron 1331

Sajovics és Lebovits fakeskedés és ládagyar Cluj, Strada Cernaui (volt Kajántói-ut) 1 szám

KÖZVETLEN ÚTVONALAK

BUKAREST - TEMEVAR - NAGYVARAD és HALMITOL.

**Hamburg-
Bréma-
Antwerpen-
Cherbourg-on**

**Amerika-
Kanada-
Argentinia-
Braziliaiba**

KERESZTUL
A VILAG LEHIRESEBB GOZHAIJON

HETENKINT 3-SZORI HAJÓINDULÁSSAL
AMERIKA-ÉS KANADÁBA

GYORS, KÉNYELMES ÉS BIZTOS. A 2 ÉS 3 OSZTÁLY BERENDEZÉSE
2-4 VAGY 6 SZEMÉLYES, KÜLÖN KABINJAIVAL FELÜLMULHATATLAN.
ELSŐRENDÜ NÉMET KONYHA ÉS KISZOLGÁLÁS.

PROSPECTUS ÉS HAJÓMENETRENDET INGYEN ÉS BERMENTVE KÜLD

N. BRÜCK & Co.

BUKAREST / STRADA / ARINDAR 112
TIMIŞOARA / JIJEI TADI
STR. LICERABIANU / HERMENGAZZE 108

ROMANIA LEGNAGYOBB HAJÓÜGYNÖKSÉGE
DIJTALAN FELVILÁGOSÍTÁS UTLEVEL-ÉS VIZUMÜGYEKBEK.
LEVELEZÉS MINDEN NYELVEN - IRJATOK AZONNAL!

PYROL

FÉMTUZZÍTÓZER

I. NACHT

SOCIETATE
IN NUME COLECTIV
CLUJ

Str. Memorandului 20.

★ Telefonok: ★ Iroda 653 ★ Raktár 654 ★

Vasuti anyagok!

Vasak, fémek,
csavarok, csőárak
stb. stb.

Távíratí címe: Metalnacht

Borszivattyuk és sörpincészeti beren- dezések kaphatók

a Banca Industrială și Comercială-nál,
Str. Reg. Maria 49 (volt Deák Ferenc-utca)

Raglások,

öltönyök, gyermekruhák
megérkeztek

M. Neumann

céghez Cluj,
Piața Unirei 14.

Telefon 431.

Manometert, mindenféle mérőműszereket készit és javításokat vállal

Gáspár műszerész Arad, Strada Horia 1. Javítás végett beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomása Cluj, str. Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 13 szám.

SZERKESZTŐSÉG
HIVATAL ÉS

Cluj, Kolozsvár
L. Pop (Brassay-utca)

Telefon: Szerda és kiadóhivatal
Zs. N. Sz.

A kéziratok kérésre szerkesztőségünk zsendők. Kéziratunk v.

Cluj-Kolozsvár

A

Régen beszédet, az napokban el városában, a emlékü egye a polgármest ünnepelt sz mert az ün megjelent az is. Nemcsak mondott és megszívlelésr mindenekelőt országnak lésre van sz legelőse feltét az egyetemr nem lehet sé ség az, ameh diákokat ahe nekik utrav látással ismer román közél len kivetető szünnie a gy jobban előr szág kormány. Ép ezért utá határozottság zetközi nacio fál, összehaso ama örült fe hány hónap azzal a köv vezze ki őt Magnificenci házába zártá hibbant ag országnban e galmát.

Nagyon hogy a korn volt hallani nagyon jó, l ban a kérel mint a jobb lándzsát tört mellett. Csak szavak a jas és mámoros minden bizo teljes mértél szép beszéd hallottunk n nálunk sohs hogy ezeket helyen mo akik amugy igazságokkal győződvé ró fejlődését cs munkálkodá tékével lehe meggyőzni volna, ha M el igazságért Menny bölcs intelm előtt hangza ságot hirdet tertársaihoz nyára megm nak, hogy a deletei nem ut talaján é elvét is figy gyelmezette igazságos do egyetemen, lene, az is